

خروج ایران از سنتو

۲۱ اسفند ۱۳۹۳ ساعت ۱۲:۳۳

«وزارت امور خارجه دولت موقت انقلاب اسلامی علی الاصول قرارداد سنتو را قراردادی نظیر و شبیه پیمان سعدآباد می داند. بر همگان پوشیده نیست که پیمان سعدآباد در زمان خود ثابت کرد که تنها حافظ منافع امپراطوری هایی که قصدی جز استعمار و استثمار مردمان منطقه و منافع سرزمین آنان را داشته اند نبوده است.

روز بیستم اسفند ۱۳۵۷ وزارت امور خارجه ایران، طی اطلاعیه ای قرارداد « سنتو » را قراردادی نظیر پیمان سعدآباد دانست و تأکید کرد این پیمان تنها متضمن منافع ابرقدرتها بوده است. دولت ایران با این اطلاعیه ، خروج رسمی ایران از پیمان سنتو را اعلام کرد.

متن اطلاعیه به این شرح انتشار یافت:

«وزارت امور خارجه دولت موقت انقلاب اسلامی علی الاصول قرارداد سنتو را قراردادی نظیر و شبیه پیمان سعدآباد می داند. بر همگان پوشیده نیست که پیمان سعدآباد در زمان خود ثابت کرد که تنها حافظ منافع امپراطوری هایی که قصدی جز استعمار و استثمار مردمان منطقه و منافع سرزمین آنان را داشته اند نبوده است. تاریخ ثابت کرد هنگامی که پیمان سعدآباد می توانست گامی برای صیانت دول متحد داشته باشد، خاموش و ساکت ماند و جهانیان دیدند که بر کشورهای متحد پیمان سعدآباد چه گذشت. پیمان سنتو نیز که در زمان خود با همان مقاصد و نظرات تعبیه شده است، ثابت کرد که این پیمان نتوانسته است تضمینی مؤثر و قابل اتکا و اعتماد برای کشورهای هم عضو منطقه در برداشته باشد و تنها مانند پیمان سعدآباد متضمن منافع ابرقدرتها بوده است، از همین روست که وزارت امور خارجه دولت ایران نمی تواند متعهد مفاد قراردادی باقی بماند که منافع مردم ایران و هم پیمانان او را حفظ و حمایت نمی کند و برخلاف در جهتی قرار دارد که به زیان و ضرر این منطقه است. هم پیمان گرامی، پاکستان، نیز عقایدی مشابه و نظیر همین فکر را ابراز می دارد و بر این عقیده استوار است که مفاد پیمان مرکزی سنتو نتوانسته است مشکلاتی را که برای پاکستان از زمان استقلال این کشور پیش آمده است حل نماید و بلکه خطرات بین المللی بزرگی متوجه آن کرده است ، ولی برعکس دولت موقت انقلاب اسلامی ایران برای پیشبرد همکاریهای اقتصادی و اجتماعی با دیگر متعهدان «پیمان عمران منطقه ای» خواهد ایستاد و از

همکاری و اشتراک مساعی در امور اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی با احتراز از هر نوع مداخله جویی ابرقدرتها در آن کوشا خواهد بود و از این فکر نیز پافراتر نهاده، دست به سوی دیگر کشورهای همجوار منطقه دراز می کند و از آنان صمیمانه دعوت می کند که در این همکاری اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی متعهد و همگام شوند. دولت انقلابی ایران اعتقاد دارد که باید هر چه بیشتر در

گسترش این همکاری اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی گام بردارد و صمیمانه اعتقاد و رجاء واثق دارد که در این راه بیشتر می تواند به صلح منطقه و حفظ تبادل بین المللی کمک کند. »

اما پیمان سنتو چگونه شکل گرفت ؟

ارتشبد آریانا رئیس ستاد ارتش ایران (نفر سوم از چپ) در جمع سایر همتایان خود از کشورهای عضو سنتو

پیمان سنتو در حقیقت ادامه پیمان بغداد بوده است. پیمان بغداد حلقه واسط بین پیمان ناتو در غرب و پیمان سیتو در شرق آسیا بود؛ و هدف از تشکیل آن جلوگیری از نفوذ کمونیسم بود. این پیمان در ۵ تاریخ پنجم اسفند ۱۳۳۳ در بغداد، بین کشورهای پاکستان، ترکیه، عراق و انگلستان منعقد شد. هدف اعلام شده این پیمان «تضمین دفاع و امنیت منطقه خاورمیانه» بود. براساس ماده ۵ پیمان بغداد ورود به این پیمان برای کشورهای ذینفع در منطقه آزاد بود. به همین دلیل انگلستان در دهم فروردین ۱۳۳۴ ، پاکستان در اول مهر ۱۳۳۴ و ایران در ۱۹ مهر همان سال وارد پیمان بغداد شدند. اما آمریکا که خود بانی تشکیل این سازمان بود، از ورود به این پیمان خودداری کرد. پس از کودتای ۱۳۳۷ عبدالکریم قاسم در عراق و خروج این کشور از پیمان، نام آن به سنتو (Organization Treaty Central) تغییر یافت. آمریکا به خاطر حساسیت شوروی رسماً در آن عضویت نداشت اما در کمیته های اصلی آن مانند «کمیته مبارزه با خرابکاری» پیمان که تحت نظارت کارشناسان آمریکایی فعالیت داشت عضو بود و وزیر خارجه آمریکا، مجری سیاستهای آن کشور در سنتو بود. این کمیته نقش عمده ای در سرکوب مبارزات مردمی ایفا می کرد. در سال ۱۳۵۰ کمیته مشترک ضدخرابکاری با حضور نماینده آمریکا در سنتو و با مشارکت نمایندگان ارتش، ژاندارمری، شهربانی و ساواک به منظور سرکوب مبارزات مردمی ایجاد شد.

اعلان بیطرفی و عدم کمک آمریکا به پاکستان در جنگ ۱۹۶۵ با هند و تجزیه بخشی از خاک این کشور در ۱۹۷۱ که منجر به تأسیس کشور بنگلادش شد، باعث خروج پاکستان از پیمان سنتو پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران بود. پیمان سنتو در سال ۱۳۵۷، پس از خروج ایران از آن، منحل شد.

منبع: سایت مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۹۸۱۶/سنتو-ایران-خروج>